

DOMÈNEC UMBERT

PAU FANER PUBLICA «MORO DE REI», PREMI RAMON LLULL

Una de pirates

La història serveix de teló de fons a la novel·la d'aventures que Pau Faner ha bastit en «Moro de rei», premi Ramon Llull que ara es publica.

Lluís Bonada

—**E**l títol de la novel·la que ara publiquem a Planeta, Moro de rei, el premi Ramon Llull proclamat el mes passat a Barcelona, crec que mereix una explicació.

—El títol té una relació indirecta amb la novel·la. El que sí que hi ha són moros i reis. Hi ha turcs de religió àrab i hi ha els Barba-rossa, que eren com uns reis pirates. El protagonista és un fill adoptiu d'aquests reis pirates i és, d'alguna manera, moro i rei, però no és ni una cosa ni l'altra. És un noi que neix a Menorca, fill d'una violació. Tan protagonista és ell com la seva mare. La novel·la comença amb la concepció violenta del fill a mans d'un bandit de Menorca. Després, mare i fill se'n van amb una nau, un xabec

de càrrega, que serà assaltat pels turcs. Se n'anaven perquè una de les plagues que patia l'illa aquell segle XVI era la fam. El fill és educat com a pirata per un Barba-rossa i la mare és feta esclava d'harem i se segueixen les peripècies d'un i l'altre.

Els Barba-rossa eren pirates sanguinaris i grans senyors cavallers musulmans que lluitaven en contra del cristianisme. El fill torna a veure la seva mare i els nostres costums entren en conflicte amb la concepció inculcada al fill. També entra en contrast amb l'home renaixentista italià. Un dels capítols és dedicat al saqueig de Badalona. La novel·la acaba a Menorca en un darrer saqueig —històric— de Ciutadella, on només van deixar els vells i els morts. La història em serveix com a teló de fons, perquè el que faig és una novel·la d'aventures. Tot hi és expli-

cat en tercera persona, sense aventures irreals ni personatges fantàstics, cosa a assenyalar perquè no hi havia cap novel·la meva on no hi hagués algun personatge o fet fantàstic. Volia fer una novel·la clàssica, d'aventures i que s'esdevingués entre nosaltres. Plenament mediterrània.

—*¿Hi ha algun fet, alguna lectura, que us provoqués la narració d'aquestes aventures?*

—Fa temps que volia fer una novel·la d'aventures. Devia tenir 23, 24 anys —i ara en tinc 49— i la primera vegada que vaig presentar-me al Sant Jordi, que no el vaig guanyar, en Castellet em va presentar a Joan Oliver, que n'havia estat jurat. I Oliver em va dir: «En aquest país només tenen temps de llegir les dones. Hauries de fer una novel·la de pirates amb molt d'amor». Llavors em va semblar una cosa desbaratada. Amb els anys, vaig veure el cantó frívol d'aquest suggeriment. I en escriure *Moro de rei* m'he recordat molt del consell d'Oliver.

—*¿Deixant a part aquest darrer premi, el Ramon Llull, hi ha hagut cap ocasió que algun jurat o l'editorial us hagin demanat que us hi presentéssiu?*

—No, mai. Ni en aquest tampoc. Sempre m'hi he presentat per voluntat pròpia.

—¿Abans de començar a escriure en castellà, us ho va pensar molt?

—Sí, moltíssim. I em va costar molt decidir-me. En certa manera, em sabia molt greu fer-ho. Però sabia que no deixaria d'escriure en català, que podria fer una producció prou àmplia per no perjudicar la meua carrera d'escriptor en català. No volia ser allò que en deien infidel. En el meu interior ho vaig interpretar com una fidelitat compartida. Si no m'hagués costat, ho hauria fet abans.

—¿Al cap d'un temps d'haver iniciat la carrera d'escriptor en castellà compartida

—Des de cartes fins als contactes personals. Quan m'entrevisten en una ràdio i truca algun oient, els llibres que més em comenten són aquests dos.

—¿Per a un escriptor que viu a les Illes i, dins de les Illes, a Menorca, el contacte amb Barcelona li és imprescindible?

—Sí, i molt. Quan em van concedir el premi Ramon Llull feia temps que no havia vingut a Barcelona i començava a sentir-ne la necessitat. Ciutadella és un poble on els llibres i les pel·lícules arriben tard, o no arriben totes. A Barcelona, on vaig fer la carrera, hi conservo amics. Sempre he dit que

la novel·la, encara que sigui molt simplificada. Abans partia d'una idea i no feia ni argument. I per això quedava tot amuntegat. M'he donat que si el lector es perd, deixa de llegir. Si no és que és un lector molt aficionat, i de lectors amb afició, aquí n'hi ha molt pocs.

—¿La llengua que feu servir a Moro de rei és la que acostumeu a fer servir sempre o hi ha una voluntat de reconstruir un aparent català literari de l'època en què transcorre l'acció?

—No intento fer una llengua del XVI. He emprat la llengua normal entre nosaltres. I normal no vol dir només la de Barcelona o València, sinó la de Menorca, la que normalment prenc. No és cap llengua recerca. És natural de per jo. No hi ha cap recreació de llenguatge, perquè és una crònica explicada des d'avui. A més, la llengua que faig servir sempre em surt de forma bastant natural, bastant fluïda. Si algú la trobés difícil, seria per la manca de formació lingüística a nivell popular.

—¿Els crítics que han comentat la vostra obra us han influït? ¿Heu seguit en alguna ocasió algun dels seus consells?

—Sempre hi he pensat, en el que m'han dit. I quan he vist que els errors que em detectaven ho eren, he intentat corregir-los.

—He vist que sempre que us presenteu a un premi no us amagueu darrere de cap pseudònim. Heu fet això fins i tot quan no els heu guanyat. ¿Per què?

—Perquè considero que sóc una persona humana amb possibles encerts o desencerts. Si a judici d'un jurat no és la millor obra, no vol dir que fracassis.

—Tenint en compte que sou un autor prolífic, aquests darrers anys més que abans, us he de demanar si després de Moro de rei teniu cap més novel·la enllestida o a punt d'enllestir.

—Doncs, en tinc una de feta que la vaig acabar una setmana abans de la proclamació del veredict del Ramon Llull. És una novel·la llarga, de més de quatre-centes pàgines, fantàstica, per tornar una mica als meus orígens. Fins i tot la història és fantàstica. Ara, no deixa de tenir aquell fil conductor que deies abans. De les novel·les fantàstiques que he fet, crec que serà la millor, dins del meu estil, que ja no és realisme màgic, sinó fantasiós. No hi ha res postís. Podria ser un gran encert o podria arribar a no ser-ho. Això ja no depèn de mi. Es podria relacionar amb novel·les com el *Tirant* o el *Quixot*, sense tenir res a veure. És la creació d'un personatge mitològic, el símbol de l'amor romàntic, *La dona de la mitja ametlla*, el mite de la dona frívola i la personificació, de l'amor cortès, ideal, i un símbol fantàstic alhora. Crec que és una gran novel·la. No vol dir que el meu pensament sigui l'adequat, però això és el que penso. □

«... de lectors amb afició, aquí n'hi ha molt pocs».

amb la d'escriptor en català, com jutgeu l'experiència?

—No ho he interpretat negativament. Crec que tenim una barrera entre Castella i Catalunya que és històrica, frontera salvable, i que, per raons històriques, ens posa en inferioritat de condicions. És una mena d'incomprensió. I jo he intentat salvar-la, sense fer mal a cap de les dues bandes.

—Des del premi Ciutat de Palma del 1972 per L'arcàngel, fins al Ramon Llull, heu passat pel Sant Jordi (Un regne per a mi, 1975), Víctor Català (Lady Valentine, 1983) i Josep Pla (Fins al cel, 1983), a més del Nadal. ¿Encara no fareu creu i ratlla als premis?

—He guanyat, entre aquests i els obtinguts a llibres publicats, nou premis, però no vol dir que els hagi guanyat tots ni que vagi per la resta. No dic ni sí ni no. Em crec una persona prou prudent per no dir: «faré això o allò». No faré afirmacions categòriques.

—¿Amb quines obres heu aconseguit més ressò entre el públic?

—En català, amb *Fins al cel*, i en castellà, amb *Flor de sal*.

—¿Com us arriben les reaccions del públic?

Barcelona és la meua ciutat, Ciutadella és el meu poble i Menorca, la meua illa. Com a persona adulta i com a escriptor, m'he format a Barcelona. Per a mi, l'ideal, si no tinguéssim la família a Ciutadella, seria viure l'hivern en un poble dels voltants de Barcelona.

—¿Teniu la sensació que us llegeixen més a Catalunya que a Menorca?

—Crec que és així. A les Illes, l'índex de lectura és el més baix de tot l'estat. Hi ha un grup de gent que compra tots els llibres que parlin de les Illes o que siguin escrits per un illenc, però no els llegeixen. Ho fan per fer país. He anat a cases on he vist que tenen tots els meus llibres, però estan nous perquè ni els han obert. Els tenen per aquest petit orgull nacional que representa ser d'una illa.

—Entre les vostres primeres novel·les i les darreres hi he advertit una gran diferència tècnica. A les primeres hi ha unes ganes de voler dir-ho tot, d'acumular coses i més coses, d'anar-les amuntgant a l'atzar. Aquesta és la impressió que recordo com a lector. Mentre que darrerament seguïu un fil lineal conductor de principi a fi, i no us en desviu.

—És cert. Això és exacte. I això és cercat. Ara tinc un argument abans d'escriure